

העם

פרט אחד קטן

השבוע הגיע לידי גמר פרק בהיסטוריה היהודית.

כשהודיע ברדיו, בראשון לספטמבר 1939, כי צבא הרייך הגרמני השלישי פלש לפולין, הצטופפו בני ארץ-ישראל מסביב למכשירים, כשהחרדה חרותה על פניהם. הם ידעו ש-תהיה זאת מלחמה איומה. הם חששו לגורל הארץ, חששו עוד יותר לגורל קיבוצי ה-יהדות בעולם.

המלחמה פסחה על ארץ-ישראל. הכואב ה-יום את ספרי הזכרונות של הגנרלים הגר-מניים יודע שהיה זה כמעט גם - שגעונו למסור למרשל רומל את קומץ האוירונים והטנקים שהיו דרושים לו. אולם המלחמה לא פסחה על העם היהודי. למעלה משלוש יהודי העולם נספו - מספר העולה על אבי-דותיו של כל עם אחר, מלבד ברית-המועצות.

השבוע נסתיימה מלחמת העולם השנייה רשמית. אם איש לא נאנח אנחת הקלה הרי זה רק בגלל פרט קטן אחד: מלחמת העו-לם השלישית כבר החלה.

חצי דולר מכל כיס

כשאורח ישראלי אוכל את ארוחת הבוקר ומעלעל בעיתונו היום, הריהו נוטה, ככל אורח אחר בעולם, להתעכב על מעשי השוד והאסונות האחרונים הקורים בארץ. על ה-ייעוצות הזרות מרחפות עיניו בעניין מועט.

אולם בין הידיעות הזרות היתה השבוע ידיעה אחת שהיתה חשובה לאזרח הישראלי הרבה יותר מכל ידיעה מקומית - ידיעה שתקבע מה יאכל ומה ילבש בחודשים הקרובים. היתה זאת הידיעה על מהלך הדיונים בסניט של ארצות-הברית, בהם הוחלט להק-ציב למדינת ישראל 76 מיליון דולרים, יר-תר מאשר לכל מדינה קטנה או בינונית אחרת בעולם.

הממשלה האמריקאית הוציאה סכום אגדי זה מתוך כיס של משלם המסים האמריקאי - חצי דולר מכיסו של כל גבר אשה ותי-נוק באמריקה וחמשים דולר לתוך כיסו של כל גבר, אשה ותינוק בישראל - כדי לקנות את הסחורה החשובה ביותר שיש למדינת ישראל. סחורה זו שווה יותר מאור-גניים. נפט וברזל. אין עם אחר בעולם ש-יוכל להציעה בשוק הבינלאומי. הסחורה: קולותיהם של חמשה מיליון יהודי אמריקה בבחירות הקרובות לנשיאות ארצות-הברית. אולם מאחר שלא בכל שנה יש לנו בחי-רות בארץ רחבת הכיסים, מוטב לציבור ה-ישראלי לחשוב על סחורת יצוא בטוחה יר-תר.

הממשלה

לסוס הצולע. פרש חדש

לפני שבועיים קם חבר הכנסת אליעזר ליבנה באספה מפא"י והשמיע דעה אפי-קורסית: יש לשנות לחלוטין את המדיניות

הכלכלית של הממשלה, לבטל את הפיקוח, לפתוח את השערים בפני הון פרטי, לדרבן את בואו בפיתויים ובהקלות.

והתיקי המפלגה שישבו באולם חידו את האוניים. לא הדעות בלבד הדחימו אותם. הדבר שעורר את תשומת לבם היה האיש שהשמיע אותם. כי בתריסר השנים האחרונות היה קשר מורר בין אליעזר ליבנה (לפי-גים ליבנשטיין) עורך בטרם, חניך גרמניה, ובין דוד בן-גוריון. איש לא ידע בדיוק מה היתה צורת הקשר. אולם איש גם לא יכול להתעלם מן העובדה שהיתה תכונה מוזרה לליבנשטיין: הוא אמר כמעט המיד את אשר עשה דוד בן-גוריון כעבור כמה שבועות. חודשים או שנים.

ימים מעטים בלבד אחרי דברי ליבנה קרה דבר שני, שיכול היה לחזק את ההשערה שעומד לקרות משה למדיניות הכלכלית של

חוגי ההתישבות העובדת, שעודם תופסים מקום חשוב (אם כי קטן והולך) במפא"י, ביקשו להרכיב על הסוס הצולע את שר ה-חקלאות לוי אשכול, גם הוא איש חזק. על הנקודה המרכזית - איזו מהפכה דרושה כדי לחדש את נעוריו של הסוס עצמו - דובר אך מעט.

ראש הממשלה

כוח הרצון וזום הגוף

עונד עניבה קיבל בי. גי. את תואר הכבוד דוקטור לספרות עברית, הועלה בזאת לדרגה שמחזיקים בה מלבדו פרופסור חיים וייצמן, משה שרת, יצחק בן-צבי וגנרל דוויט אייזנ-הואר. מעניק התואר, הפרופסור אליעזר לור-אייס פינקלשטיין, נגיד וראש הגיוש תיאולוגי-יקל סמירני, איש שער הטיים האמריקאי

הזן קרר מזמרת את שפת הידיים לתלמוד

בקצה האצבעות, חוש שמיעה

שהעריך אותו ליהודי החשוב ביותר בארצות-הברית, ממושקף וגבהיקומה השיב לשאלת החיבור הרבני שחיבר בי. גי. כי גם אייזנ-הואר לא עסק דווקא בחיבורים דתיים.

בחקר מעונה הארעי של האוניברסיטה ה-עברית, בצל הצלב שעל גג טרה-טנטה התאס-פו כ-2000 איש לחזות בטקס כששפע של דגלים ישראליים ואמריקאיים ודגליו של ה-סמינר התיאולוגי, הסנה שלא אוכל, מקשטים את החצר, השירים הדתיים שינו ברגע האחרון את דעתם, מתוך חשש לשלמות הקואר-ליציה החליטו לותר על התנגדותם לסימינר שלפי דעתם אינו דתי מספיק למרות שנחשב באמריקה לשמרני ביותר, והם באו לטקס על אף הודעתם הקודמת כי יחרימו אותו. בי. גי-שילם את המחיר עבור תואר הכבוד, אמר בגאון התשובה שלו: ארץ-ישראל שייכת גם לאלה שאין בדעתם להתישב בה, הרגיע בזאת את רוחות היהדות האמריקאית שאינה תאבת עלייה במיוחד.

אין אנו אומללים. בראשית השבוע ארת בי. גי. אורחת אחרת. את הלן קלר לתה במעונו בירושלם. האשה בת ה-27, יפת-התואר ובעלת העיניים התכולות שאינן ראוות, נחשבת לדוגמה מושלמת להשתלטות כוח הרצון על מום הגוף.

מגיל ארבע, ילדה הפכה עיוורת, אילמת וחשבה עקב מחלת יתה פיתחה בעזרת, למת מדה ורצון חיים עז כוחות פנימיים שמעלים אותה על אנשים רבים בעלי חושים בריאים. היא הצליחה בעזרת מורתה המסורה לפתח דיבור מכני המוצא בקול גבוה ומונוטוני אך מובן לכל. היא פיתחה חוש שמיעה בקצה אצבעותיה בהם היא נוגעת בשפתות המדב-רים, קוראת בצורה זו את הנאמר.

בתכנית גדושה של שבועיים ביקור בארץ, אליה הוזמנה על ידי גולדה מאירסון "ראתה" לפ יעדוה, דברים רבים, התרגשה עד לידי דמעות כשקיבלה בבית חינוך לעיוורים מתנת תנ"ך במעטפת כסף מידי הילדים שהמבוגר ביניהם אמר בהפנות את עיניו העיוורים אליה: "ד"ר קלר אנו מסתכלים אליך כעל מנהיגת כל האומללים כמונו בעולם." ענתה הלן קלר: "אין אנו אומללים. שאיפתנו למלא את מקומנו בעולם ככל הפיכחים!"

דת

גרוע מן האפיקורסים

לפני קצין גבוה במטה הארצי של מ-שרת ישראל התייצב רב ארודוק, התי-לונן על הופעתם בפומבי של שוטרי תנועה בשבת. טען הרב: עלידי זה שהשוטרים מכחי-גים את התנועה בשבת גותנת המדינה גוש-פנקה רשמית לתחבורה מחללת-קודש.

הקצין העמיד פנים רציניות, קימט את מצחו, הסתמך על הפסוק המתיר חילול שבת במקרה של פיקוח-נפש. הרי השוטר בא למנוע תאונות, להציל חיי אדם. הרב, שלא חשב על כך לפני כן, שוכנע במקצת, הציע לבסוף פשרה: אם השוטרים כבר צריכים להופיע אלי יעשו את זה כך שלא יראו אותם כל כך הרבה?

כדי לסיים את הויכוח הפנו השוטרים את הרב המכובד לכתובת הנכונה: שר התחבורה בממשלת ישראל, שהוא במקרה גם שליח הדת! אולם הרם נאנח אנחה עמוקה, השיב: "מאז שהוא הצטרף לממשלה, הוא ותר גרוע מן האפיקורסים!"

חקלאות

הדיבר האחד-עשר

בלונדון שלאחר הבליץ חדרו האנשים לפי-חור מפני פצצות ווי-2 הגרמניות, לא התפנו בכל זאת לשים לב לספר קטן, כחול עטיפה, שיצא בעירם ב-1944.

מחבר ארץ ישראל, ארץ הייעוד היה האמ-ריקאי וולטר קליי לאודרמילק, לשעבר סגן מנהל מחלקת שימור הקרקעות שליד ממשלת ארצות-הברית שפיתח בספרו את תכנית עמק הירדן להשקאת הנגב.

בשנת 1939 יצא לאודרמילק בשליחות ממ-שלתו למרחב על מנת לחקור את תנאי שי-מור הקרקע באזור ולהשוותם לאלה של ארצות-הברית. בארץ-ישראל ראה לאודרמילק ייעוד מיוחד, החליט להקדיש לה את תשובת לבו המיוחדת. התוצאה היתה תכניתו ששמי-הפך לה שם נרדף ושביוצעה היה מאפשר יישובם על הקרקע של שלושה מיליונים חק-לאים בנגב.

בחודש יוני של אותה שנה הופיע המתכנן האמריקאי לפני המקרופון של קול ירושלים, הביע את התפעלותו מן הארץ בצורה מקר-רית. הוא הקריא מספר משפטים בלשון ה-מקרא, ביטא בהם את עיקר השקפותיו, סיכמן בדיבר האחד-עשר.

אמר לאודרמילק: "רש" (החלקא) את האד-מה הקדושה כמשרת נאמן, תוך שימור אוצ-רותיה וכושר ציוריה מדור לדור. שמור על שדותיך מחף, מימין החיים מיבבוש, ויע-רותיך מעקירה; הגן על גבעותיך ממרעה. יתר עלידי עדרי, למען יחיו צאצאייך בשפע. אך אם תמאן... יהיו שדותיך שממה וילדך ימעטו ויחיו בעוני ויעלמו מעל פני האדמה אשר אתה חי עליה!"

גם גיפים אומללים. למפה שהופיעה בגוף הספר היה חסרון אחד. היא לא הראתה את השטח הגדול ביותר בו אפשרית השקאה מלאכותית בלבד: הערבה. לפי המפה ארץ-ישראל נתחמת בין דן לבאר-שבע. אולם בינתיים עברו שמונה שנים גורליות. ואחרי ששכבו היריות ותמורות העשן החלו שלביה הראשונים של תכנית לאודרמילק מת-ממשים.

לפני חצי שנה שב קליי לאודרמילק כיר-עץ משרד חקלאות, הביא עמו את אשתו אינו מרקס, לה הקדיש את ספרו ויחיות גיפים אדומים-צנע לסיור בדרכי הערבה דמי-שובשים.

הסיק לאודרמילק בסיום סיור בן שבוע במרחבי הערבה בה שותפה אשתו, שאינה גפודת ממנו בכל מסעותיו, בשמלת קיץ זרועת פרחים טובגבעת קש שכורה: יש כאן שטחי אדמה טובה לעיבוד בכמויות בלתי מוגבלות.

אם תתאמתנה השערות המומחה האמרי-קאי תצטרך תכנית המלואים שלו לקחת בי-חשבון גורמים שונים מאלה אשר בתכנית היסוד. שעה שבראשונה יש מקום להובלת מים בצניורות תפסול התכנית השניה הנחת קו ארוך, תתבסס בעיקר על בריכות אגירה שהקמתן קשה מאד נערכה, בה כמות הגשמים היא כמעט אפסית ואינה מבטיחה כמויות משקעים גדולות לאגירה.

בתי-סוהר

אנחנו לא ארטיסטים

סוף סוף זכו עתונאים לראות כיצד נראה תא בבתי-סוהר ישראלי. העתונאים היו שבעי-רצון ממה שראו ואפילו הביעו את שביעות-רצונם במחאות כפיים. זה היה על במת

